Asjaõiguste kohandamine

Ungari

1 Millised asjaõigused võivad tekkida, kui päritakse selle liikmesriigi õiguse alusel?

1) Omandiõigus

Testaatori surma korral omandab pärija pärandi suhtes automaatselt omandiõiguse. Pärand on pärandaja surma ajal olemas olnud selliste õiguste, materiaalse vara, nõuete ja kohustuste summa, mis ei lõpe surma korral. See kõik on Ungari õiguses iseenesest selge; tegelikult kasutatakse pärimist käsitlevates tsiviilseadustiku sätetes mõisteid „pärandvara“ ja „varad“ samatähenduslikuna. Vara ei ole midagi muud kui materiaalne vara, õigus või nõue (tsiviilseadustiku paragrahv 8:1). Varad on kõigi selliste varade summa. Annaku (*legatum vindicationis*) puhul omandab annakusaaja (otse pärandajalt) varalise hüve omandiõiguse.

2) Kasutusvaldus

Juhul kui pärandajal on järeltulijaid ja üleelanud abikaasa (seadusjärgse pärimise korral), on sellel abikaasal Ungari seaduste kohaselt õigus eluaegsele kasutusvaldusele teatavate pärandisse kuuluvate varade suhtes, nimelt:

eluase, kus ta koos pärandajaga elas, ja

eluaseme juurde kuuluvad sisustus ja seadmed (tsiviilseadustiku paragrahvi 7:58 lõike 1 punkt *a*).

Samamoodi kehtivad tsiviilõiguse kohased üldised kasutusvalduse eeskirjad üleelanud abikaasa kasutusvaldusõiguse sisu suhtes („lese õigus“) (tsiviilseadustiku XXX peatükk). Kasutusvaldus on üks nn piiratud asjaõigusi. Kasutusvaldaja võib vallata ja kasutada teisele isikule kuuluvat materiaalset vara ja omandada selle vilju . Kasutusvaldaja õigused on muutumatud, olenemata mis tahes muutustest omaniku isikus (tsiviilseadustiku paragrahvi 5:147 lõiked 1 ja 2).

Testaator võib oma testamendis määrata ka kasutusvalduse oma vara suhtes.

2 Kas need asjaõigused kantakse vallas- või kinnisasjaõiguste registrisse? Kas registrisse kandmine on kohustuslik? Millistesse registritesse need kantakse? Millised on registrisse kandmise nõudmised ja menetlus?

Osutatud õigused on loetletud kinnisvararegistris (või muudes avalikes registrites). Nende õiguste registrisse kandmine on kohustuslik.

Kui pärimise tulemusena saadakse omandiõigus või kasutusvaldus, võtab Ungaris pärimismenetlust läbi viiv notar ühendust riigiasutusega, kes peab nende õiguste registreerimiseks kinnisvararegistrit või mis tahes muude varade registrit. Sellistel juhtudel saadab notar sellele asutusele dokumendi pärandi ülemineku kohta (pärast selle lõplikuks muutumist) (pärimismenetlust käsitleva 2010. aasta seaduse XXXVIII (*hagyatéki eljárásról szóló 2010. évi XXXVIII. tv.*)) paragrahvi 91 lõige 2. Registreerimise aluseks on notari dokument pärandi ülemineku kohta.

Teisest küljest peab soodustatud isik (pärija, annakusaaja) võtma ise meetmeid registreerimiseks, kui pärimismenetlus toimus teises liikmesriigis. Sellistel juhtudel peaks ta esitama registreerimistaotluse otse sellele Ungari ametiasutusele, kes peab kõnealust registrit (näiteks kinnistusraamatut).

Põhilised avalikud registrid, mis sisaldavad konkreetsete varade omandiõiguste loetelu, on järgmised:

– *kinnisvararegister,*

mida peab kinnistusamet

registri ese: kinnisvara

eeskirjad: kinnisvara registreerimist käsitlev 1997. aasta seadus CXLI (*az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI törvény*) (vt seaduse paragrahv 16)

– *riiklik õhusõidukiregister (Magyarország Légijármű Lajstroma),*

mida peab riikliku transpordiameti lennundustalitus (*Nemzeti Közlekedési Hatóság Légügyi Hivatal*)

registri ese: tsiviilõhusõidukid

eeskirjad:

õhutransporti käsitleva 1995. aasta seaduse (*a légiközlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény)*) paragrahv 12

valitsuse 30. novembri 1995. aasta dekreedi nr 141/1995 (millega rakendatakse õhutransporti käsitlev 1995. aasta seadus XCVII (*Korm. rendelet a légi közlekedésről szóló 1995. évi XCVII. törvény végrehajtásáról*)) paragrahv 5

– *veesõidukite register*,

mida peab Ungari riikliku arengu ministeerium ja Budapesti linnavalitsus kui laevandusasutused

registri ese: veesõidukid (ujuvvahendid, ujuvkonstruktsioonid ning veetranspordile, vee peal töötamiseks ja seonduvaks tegevuseks kohandatud varustus)

eeskirjad:

veetransporti käsitleva 2000. aasta seaduse XLII (*a légiközlekedésről szóló 2000. évi XCVII. törvény)*) paragrahvid 7–15 ja eelkõige paragrahvi 11 lõige 3

veesõidukite registreerimist käsitlev valitsuse 29. novembri 2000. aasta dekreet nr 198/2000 (*az úszólétesítmények lajstromozásáról szóló 198/2000. Korm. rendelet*)

– *sõidukiregister,*

mida peab siseministeerium (registrite eest vastutav riigiministri asetäitja) kui maanteeliikluse registreerimisasutus

registri ese: maanteetranspordi sõidukid

eeskirjad:

maanteetranspordi registreid käsitlev 1999. aasta seadus LXXXIV (*közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. Törvény),*), eelkõige paragrahv 9

– *äriregister*,

mida peavad piirkonnakohtud kui registreerimisega tegelevad kohtud

registri ese: ettevõtjaid (ettevõtja on äriregistrisse kantud juriidiline isik, mis on loodud ärilisel alusel majandustegevuse teostamiseks (eelkõige hõlmavad need äriühinguid, ühistuid, välisriigi ettevõtete Ungari filiaale, Euroopa majandushuviühinguid, Euroopa ühistuid, füüsilisest isikust ettevõtjaid, jne).

Eeskirjad: avalikku äriühinguid puudutavat teavet, äriühingu registreerimist ja likvideerimismenetlust käsitlev 2006. aasta seadus V (*a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény*), eelkõige selle paragrahvid 24–25.

3 Milline on asjaõiguste registrisse kandmise mõju?

1) Omandiõiguse registreerimine

Ungari õiguse kohaselt saab kinnisasja omandiõiguse tavaliselt omandada üksnes kinnisvararegistris registreerimisega; teisisõnu, omandiõiguse registreerimisel kinnisvararegistris on konstitutiivne mõju (tekib õigus) (registreerimispõhimõte).

Samas tehakse õiguses mõnel juhul ka erand; üks erand on pärimine. Ungari õiguses järgitakse *ipso jure* pärimise põhimõtet. See tähendab, et pärandi avanemisel omandab pärija pärandvara pelgalt seaduse alusel, ilma et selleks tuleks pärand vastu võtta või teha mis tahes muud õigustoimingut (tsiviilseadustiku paragrahv 7:87). Pärimise puhul omandab pärija omandiõiguse seega kas pärandi avanemisel või pärandaja surma korral. Seetõttu on pärimisega omandatud omandiõiguse registreerimisel kinnisvararegistris üksnes *deklaratiivne mõju*. Sama kehtib ka vara omandamisel konkreetse annaku alusel (*legatum per vindicationem*).

Ipso jure pärimise tulemusena on muude varade omandiõiguse registreerimisel avalikes registrites samuti deklaratiivne mõju, kui omanik vahetus pärimise tõttu.

2) Kasutusvalduse registreerimine

Üleelanud abikaasa kasutusvalduse õigus (lese õigus) tuleneb seadusest. Seda arvestades on kasutusvalduse registreerimisel kinnisvararegistris (samamoodi kui pärimisega omandatud omandiõiguse puhul) deklaratiivne mõju; seega registreerimise tulemusel õigust ei teki.

Tsiviilseadustiku paragrahvi 5:146 lõike 2 kohaselt saab seadusest tulenevale kasutusvalduse õigusele (kui seda kinnisvararegistris ei registreerita) tugineda üksnes vara pahauskse omandaja või sellise omandaja suhtes, kes ei ole vara eest tasunud. Seetõttu tuleb kinnisasja kasutusvaldaja täieliku tsiviilõigusliku kaitse tagamiseks kasutusvaldus kinnisvararegistris registreerida, ehkki see õigus tekib seaduse, mitte registreerimise alusel.

4 Kas on olemas erinormid ja menetlused sellise asjaõiguse kohandamiseks, millele isikul on õigus vastavalt pärimisele kohaldatavale õigusele, juhul kui selle liikmesriigi õiguses, kus kõnealusele õigusele tuginetakse, on see asjaõigus tundmatu?

Jah.

Kui pärimisasjaga seotud soodustatud isik (näiteks pärija või annakusaaja) soovib Ungaris teostada pärimisega loodud õigust, mis ei ole kinnisvararegistrit (või vastavalt muud registrit) käsitlevates Ungari õigusaktides lubatud, tehakse eraldi menetluses määruse artikli 31 (asjaõiguste kohandamine) kohane toiming. Seda teatakse kui kohandamismenetlust, mida reguleeritakse 2015. aasta seadusega LXXI.

Kohandamismenetlus on kohtute pädevusse kuuluv hagita menetlus. Kuna määruse artikli 31 kohaldamine nõuab eriteadmisi, tegutseb kogu Ungari territooriumil esimese astme kohtuna ainult üks kohus (Budapestis tegutsev Buda ringkonnakohus (*Budai Központi Kerületi Bíróság*)). See kohus otsustab näiteks selle üle, millise muu õiguse saab teatava välisriigi õiguse asemel registreerida (või mis on Ungari õiguses nii sisu kui eesmärgi poolest lähim samaväärne õigus). Kohtu otsus on taotluse esitajale siduv.

Pärimisega seotud isik (näiteks pärija või annakusaaja) ei algata ise taotlejana kohandamismenetlust. Kohtumenetluses on taotlejaks see avalikku registrit (näiteks kinnistusraamatut) pidav ametiasutus, kus registreerimismenetlus (põhimenetlus) pooleli on.

Menetluse käigus uurib kohus välisriigi õigusakte, mis käsitlevad asjaomast välisriigi seadusest tulenevat õigust. Kohus tagab sõltumatult, et kontrollitakse välisriigi seadusest tuleneva õiguse sisu, kuid samuti võib ta nõuda, et pärimisega seotud isik lisaks taotlusele talle kättesaadava teabe ja saadaolevad dokumendid välisriigi seadusest tuleneva õiguse tähenduse kohta.

Muul juhul teeb kohus otsuse üksnes dokumentide põhjal ega kogu muid tõendeid (näiteks tunnistajatelt).

Buda ringkonnakohtu otsuse võivad edasi kaevata nii taotleja (asjaomast registrit pidav ametiasutus) kui ka pärimisasjaga seotud isik. Apellatsioonkaebus tuleb adresseerida piirkonnakohtule ja esitada otsuse teinud kohtule. Apellatsioonkaebusi on pädev lahendama Budapesti piirkonnakohus.

Selle menetluse kulud kannab pärimisasjaga seotud isik, kes peab need tasuma põhimenetluses (st menetluses registrit pidavas ametiasutuses).

Viimati uuendatud: 15/01/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.